

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.06.2003, sp. zn. 21 Cdo 306/2003, ECLI:CZ:NS:2003:21.CDO.306.2003.1

Číslo: 31/2004

Právní věta: Navrhne-li zástavní věřitel, aby nabyvatel zástavního práva ve smyslu ustanovení § 107a o. s. ř. vstoupil do řízení o soudním prodeji zástavy na jeho místo, soud ve vztahu k jím označené právní skutečnosti zkoumá, zda jde vůbec o právní skutečnost, zda s ní právní předpisy obecně vzato spojují přechod zástavního práva, zda opravdu nastala a zda je způsobilá mít za následek přechod zástavního práva. Otázkou, zda zástavní věřitel je skutečně nositelem jím (v žalobě) tvrzeného zástavního práva, popřípadě zda podle označené právní skutečnosti zástavní právo přešlo na jiného, se přitom nezabývá, neboť se netýká zkoumání procesního nástupnictví ve smyslu ustanovení § 107a o. s. ř., ale již posouzení věci samé (opodstatněnosti žaloby na soudní prodej zástavy), k níž se soud může vyslovit jen v rozhodnutí o věci samé (v usnesení, kterým rozhodne o žalobě na soudní prodej zástavy).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 24.06.2003

Spisová značka: 21 Cdo 306/2003

Číslo rozhodnutí: 31

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Řízení před soudem

Předpisy: § 107a odst. 1 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 107a odst. 2 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 200y odst. 2 předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. banka, a. s., podala jako zástavní věřitel u Okresního soudu v Českých Budějovicích dne 28. 2. 2002 žalobu, kterou se domáhala, aby byl ve prospěch její pohledávky ve výši 105 530 303,57 Kč s úrokem ve výši 15,9 % p. a. z částky 178 998 800 Kč ode dne 16. 2. 2002 do zaplacení a s úrokem ve výši 20 % p. a. z částky 178 998 800 Kč ode dne 16. 2. 2002 do zaplacení nařízen soudní prodej zástavy, a to „kombinované ochranné známky S. zapsané dne 17. 2. 1995 do rejstříku ochranných známek vedeného Úřadem průmyslového vlastnictví pod číslem 182899 pro třídu výrobků a služeb 32, kombinované ochranné známky B. B. B. A. I. 1795, zapsané dne 4. 5. 1994 do rejstříku ochranných známek vedeného Úřadem průmyslového vlastnictví pod číslem 176091 pro třídu výrobků a služeb 32, kombinované ochranné známky S. B. B., zapsané dne 21. 8. 1996 do rejstříku ochranných známek vedeného Úřadem průmyslového vlastnictví pod číslem 192746 pro třídu výrobků a služeb 32, a kombinované ochranné známky S., zapsané dne 29. 5. 1969 do rejstříku

ochranných známek vedeného Úřadem průmyslového vlastnictví pod číslem 158950 pro třídu výrobků a služeb 32". Žalobu zástavní věřitel zdůvodnil zejména tím, že zástavní právo k uvedeným kombinovaným ochranným známkám bylo zřízeno na základě zástavní smlouvy ze dne 23. 9. 1999 k zajištění úvěru, který poskytla I. banka, a. s., podle smlouvy o úvěru ze dne 7. 1. 1999 ve znění dodatku ze dne 9. 7. 1999 zástavnímu dlužníku ve výši 178 998 800 Kč, že podle smlouvy o prodeji podniku, kterou dne 19. 6. 2000 uzavřel s I. bankou, a. s., na něj přešla uvedená pohledávka „včetně zajištění“ a že zástavní dlužník poskytnutý úvěr dosud nezaplatil.

Podáním ze dne 20. 8. 2002 zástavní věřitel navrhl, aby do řízení na jeho místo nastoupila Česká konsolidační agentura. Návrh zdůvodnil tím, že této právnické osobě postoupil smlouvou ze dne 25. 7. 2002 pohledávku, v jejíž prospěch se domáhá nařízení soudního prodeje zástavy.

O k r e s n í s o u d v Českých Budějovicích usnesením ze dne 11. 9. 2002 rozhodl, že „na místo dosavadního žalobce Č. banky, a. s., vstupuje do řízení na místo žalobce Česká konsolidační agentura“. Soud prvního stupně zjistil, že smlouvou o postoupení pohledávky ze dne 24. 7. 2002 zástavní věřitel postoupil svou pohledávku za zástavním dlužníkem České konsolidační agentuře, a dovedl, že ve smyslu ustanovení § 107a o. s. ř. jsou splněny podmínky k tomu, aby postupník vstoupil do řízení na místo dosavadního „žalobce“.

K odvolání zástavního dlužníka K r a j s k ý s o u d v Českých Budějovicích usnesením ze dne 29. 11. 2002 usnesení soudu prvního stupně potvrdil. Dospěl k závěru, že „právní skutečností, která odůvodňuje i procesní nástupnictví“, je smlouva o postoupení pohledávky ze dne 24. 7. 2002, která byla „soudu doložena“. Protože soud při rozhodování podle ustanovení § 107a o. s. ř. zkoumá, zda k „tvrzené právní skutečnosti došlo“, a „otázkami, zda tu právo nebo povinnost, které měly být převedeny nebo které měly přejít na jiného, ve skutečnosti byly nebo zda k převodu nebo přechodu práva nebo povinnosti opravdu došlo, se nezabývá, neboť se týkají již posouzení věci, které lze vyjádřit nikoliv při zkoumání procesního nástupnictví, ale jen rozhodnutí o věci samé,“ není důvodná námitka zástavního dlužníka, že se se smlouvou o postoupení pohledávky dosud neseznámil. Soud prvního stupně proto vyhověl návrhu na vstup České konsolidační agentury do řízení jako nového zástavního věřitele důvodně.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal zástavní dlužník dovolání. Namítá, že podle ustanovení § 107a odst.1 o. s. ř. soud návrhu na připuštění „změny účastníka řízení na straně žalobce“ vyhoví, jestliže se prokáže, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost uvedená v ustanovení § 107a odst. 1 o. s. ř., a jestliže s tím souhlasí ten, kdo má vstoupit na místo žalobce. Odvolací soud se v napadeném usnesení nezabýval náležitostmi a platností smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 24. 7. 2002, a proto nemohl správně dovést, že by tato smlouva mohla přivodit převod práva, o němž je vedeno řízení. Podle názoru zástavního dlužníka na základě smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 24. 7. 2002 „nedošlo k právní skutečnosti, s níž je možno spojit převod práva (pohledávky) žalobce na přístupujícího účastníka, o něž v řízení jde, a tudíž přístupující účastník není aktivně věcně legitimován a na straně věřitele nedošlo ke změně v osobě z původního žalobce na Českou konsolidační agenturu.“ Zástavní dlužník navrhl, aby dovolací soud usnesení soudů obou stupňů zrušil a aby věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 o. s. ř. a že jde o usnesení, proti kterému je dovolání přípustné podle ustanovení § 239 odst. 2 písm. b) o. s. ř., přezkoumal napadené usnesení ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné. Proto je zamítl.

Z odůvodnění:

Účastníky řízení o soudním prodeji zástavy jsou zástavní věřitel a zástavní dlužník (§ 200y odst. 2 o. s. ř.).

Vymezení zástavního věřitele jako účastníka řízení o soudním prodeji zástavy se zakládá čistě procesním způsobem; je jím ten, kdo podal u soudu žalobu na nařízení prodeje zástavy a kdo o sobě tvrdí, že má pohledávku, která je zajištěna zástavním právem váznoucím na zástavě, jejíž soudní prodej navrhuje.

Má-li zástavní věřitel za to, že po zahájení řízení o soudním prodeji zástavy nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod zástavního práva, předmětem kterého je zástava, jejíž soudní prodej byl navržen, může dříve, než soud o věci rozhodne, navrhnout, aby nabyvatel zástavního práva vstoupil do řízení na jeho místo (srov. § 107a odst. 1 o. s. ř.). Soud návrhu usnesením vyhoví, jestliže se prokáže, že po zahájení řízení o soudním prodeji zástavy nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod zástavního práva, předmětem kterého je zástava, jejíž soudní prodej byl navržen, a jestliže s tím souhlasí ten, kdo má vstoupit na místo zástavního věřitele; souhlas zástavního dlužníka se nevyžaduje (srov. § 107a odst. 2 o. s. ř.).

Navrhne-li zástavní věřitel, aby nabyvatel zástavního práva vstoupil do řízení o soudním prodeji zástavy na jeho místo, soud – jak vyplývá z ustanovení § 107a odst. 1 a 2 o. s. ř. – ve vztahu k jím označené právní skutečnosti zkoumá, zda jde vůbec o právní skutečnost, zda se jedná o takovou právní skutečnost, s níž právní předpisy obecně vzato spojují přechod zástavního práva, zda označená právní skutečnost opravdu nastala a zda je způsobilá mít za následek přechod zástavního práva. Otázkou, zda zástavní věřitel je skutečně nositelem jím (v žalobě) tvrzeného zástavního práva, popřípadě zda podle označené právní skutečnosti zástavní právo přešlo na jiného, se přitom nezabývá, neboť se netýká zkoumání procesního nástupnictví ve smyslu ustanovení § 107a o. s. ř., ale již posouzení věci samé (opodstatněnosti žaloby na soudní prodej zástavy), k níž se soud může vyslovit jen v rozhodnutí o věci samé (v usnesení, kterým rozhodne o žalobě na soudní prodej zástavy).

V projednávané věci zástavní věřitel v návrhu, kterým se domáhal, aby na jeho místo vstoupila do řízení Česká konsolidační agentura, označil za právní skutečnost, v důsledku které zástavní právo přešlo na tuto právnickou osobu, smlouvu o postoupení pohledávky, kterou s ní uzavřel dne 25. 7. 2002.

Smlouva o postoupení pohledávky (§ 524 a násl. obč. zák.) je dvoustranný právní úkon, který uzavírá původní věřitel (postupitel) s jinou osobou (postupníkem). Předmětem smlouvy je postoupení určité pohledávky (práva na plnění od dlužníka) původního věřitele postupníku, který se stává věřitelem dlužníka na místě původního věřitele (postupitele). Dlužník není účastníkem smlouvy o postoupení pohledávky, k jejímu uzavření není třeba jeho souhlasu a o postoupení pohledávky nemusí být předem vyrozuměn. Smlouva o postoupení pohledávky je právní skutečností, s níž právní předpisy spojují přechod zástavního práva, neboť s postoupenou pohledávkou přechází na postupníka i její příslušenství a všechna práva s ní spojená (srov. § 524 odst. 2 obč. zák.), tedy i zástavní právo, které zajišťuje postoupenou pohledávku.

Smlouva ze dne 25. 7. 2002 je – jak správně dovodily soudy obou stupňů – podle svého obsahu nepochybně smlouvou o postoupení pohledávky, neboť obsahuje všechny podstatné náležitosti, které v takové smlouvě musí být sjednány. Za řízení před soudy tedy bylo prokázáno, že právní skutečnost, kterou zástavní věřitel označil v podání ze dne 20. 8. 2002, je vskutku právní skutečností a že jím tvrzená právní skutečnost nastala, neboť mezi zástavním věřitelem a Českou konsolidační agenturou byla smlouva o postoupení pohledávky opravdu uzavřena. Protože s postoupenou pohledávkou přechází na postupníka i zástavní právo, které ji zajišťuje, a protože předmětem zástavního práva je zástava, jejíž prodej byl navržen, bylo prokázáno též to, že se jedná o takovou právní skutečnost, s

níž právní předpisy obecně vzato spojují přechod zástavního práva, a že je způsobilá mít za následek přechod zástavního práva.

Odvolacímu soudu nelze důvodně vytýkat, že se nevypořádal s tím, zda smlouva o postoupení pohledávky ze dne 25. 7. 2002 je platným právním úkonem. Touto otázkou - jak uvedeno již výše - se soud při zkoumání procesního nástupnictví ve smyslu ustanovení § 107a o. s. ř. nezabývá, neboť se týká posouzení věci samé, k níž se soud může vyslovit jen v rozhodnutí o věci samé (v usnesení, kterým rozhodne o žalobě na soudní prodej zástavy). Má-li zástavní dlužník za to, že smlouva o postoupení pohledávky ze dne 25. 7. 2002 je neplatná, může to uplatnit jako obranu proti žalobě na nařízení prodeje zástavy, správnost napadeného usnesení odvolacího soudu tím však nelze zpochybnit.

Z uvedeného vyplývá, že usnesení odvolacího soudu je správné. Nejvyšší soud proto dovolání zástavního dlužníka podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.